

ԳԱՅԱՆԵ ԳԵՈՐԳԻԻ ՄԱԽՄՈՒՐՅԱՆ

Էլ. փոստ՝ ggmakhm@hotmail.com

Ծննդյան տարեթիվ՝ 11.04.1955

Ծննդավայր՝ ՀԽՍՀ, ք. Երևան

Կրթություն.

2007-2009 թթ. Դոկտորական ատենախոսություն՝ «1918–1920 թթ. Հայաստանի Հանրապետությունը Մեծ Բրիտանիայի քաղաքականության մեջ» (պաշտպանել է 2009 թ. հունիսի 12-ին և ստացել պատմական գիտությունների դոկտորի գիտական աստիճան):

1979-1983թթ. ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտի արտադրությունից կտրված ասպիրանտ (թեկնածուական ատենախոսություն՝ «Սովետահայ մշակույթի ձևավորման և զարգացման հարցերը ԱՄՆ-ի արդի պատմագրության մեջ: (Քննադատական վերլուծություն)» (պաշտպանել է 1983 թ. ապրիլի 29-ին և ստացել պատմական գիտությունների թեկնածուի գիտական աստիճան):

1973-1978 թթ. Ա.Ս. Գորկու անվան Կիևի Պետական մանկավարժական ինստիտուտի պատմա-մանկավարժական ֆակուլտետ, կարմիր դիպլոմ:

1962-1972 թթ. ՈւԽՍՀ Դոնեցկի մարզ, ք. Մարիուպոլի. հ. 7 և Կիևիի մարզ, ք. Բրովարի, հ. 5 միջնակարգ դպրոց:

Աշխատանքային փորձ՝ 1982 թ. – առ այսօր ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտի Զարգացած սոցիալիզմի պատմության կրտսեր գիտաշխատող (1982 թ.), գիտաշխատող (1986 թ.), ավագ գիտաշխատող (1991-2010, 2025-2026 թթ.), Նորագույն պատմության բաժնի առաջատար գիտաշխատող (2010-2024 թթ.), միջազգային կարգի հետազոտող (2023-2026 թթ.):

1984–1995 թթ. ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտի միջազգային կապերի գծով գիտաքարտուղար: 1991–1995 թթ. ՀՀ ԳԱԱ Միջազգային կապերի հանձնաժողովի անդամ:

1984 – 1995 թթ. ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտի երիտասարդ գիտնականների և մասնագետների խորհրդի նախագահ, ՀՀ ԳԱԱ երիտասարդ գիտնականների և մասնագետների կոորդինացիոն խորհրդի գիտական քարտուղար:

2013 թ. – առ այսօր ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտի գիտական խորհրդի անդամ:

Լեզուների իմացություն՝ Հայերեն, ռուսերեն, անգլերեն, ֆրանսերեն և ուկրաիներեն՝ կրավորական:

Համակարգչային գիտելիքներ՝ WINDOWS 10, MS Office, Internet, Adobe Reader, Adobe ABBYY finereader, CorelDRAW, ZOOM:

Անձնական կայքեր 2003 թ. առ այսօր՝ <http://gmakhmourian.research.sci.am> 40 ՄԲ ծավալով և 2017 թ. առ այսօր՝ www.academia.edu կայքում:

Գիտական հետաքրքրությունների շրջանակ՝ Հայկական հարց 1904-1923 թթ., Հայերի ցեղասպանություն, 1918-1920 թթ. Հայաստանի Հանրապետություն, ԱՄՆ-ի, Մեծ Բրիտանիայի, Ֆրանսիայի քաղաքականությունը ՀՀ նկատմամբ 1917-1923 թթ., Ղարաբաղյան շարժում 1988-1994 թթ., բարեփոխումների խնդիրներն արդի Հայաստանում:

Լրացուցիչ տեղեկատվություն (կոչումներ պարգևներ և այլն)՝

1983-1991 թթ. դասախոսել է Վ. Բրյուսովի անվան Երևանի օտար լեզուների ինստիտուտի անգլո-պատմական բաժանմունքում, Եվրոպայի և Ամերիկայի նոր պատմություն, նոր ժամանակաշրջանի Եվրոպական մշակույթ առարկաները:

1992-1995 թթ.՝ Երևանի «Դավիթ Անհաղթ» ուսումնագիտական կենտրոնի ամերիկագիտության բաժանմունքում, իրականացրել է Մեծ Բրիտանիայի և ԱՄՆ-ի նոր ու նորագույն պատմության դասընթացներ:

1978 թ. Կիևի Պետական մանկավարժական ինստիտուտի դիպլոմային աշխատանքը պաշտպանած առաջին հասարակագետը, 1980 թ. նրա հիմնադրույթներն հրապարակվել են ՈւԽՍՀ ԳԱ-ի լույս ընծայած ժողովածուում:

1981-1982 թթ. Հայաստանի ԳԱ Լենինյան թոշակի արժանացած առաջին հասարակագետը:

1985 թ. եղել է ԽՍՀՄ երիտասարդ հասարակագետների մրցույթի հաղթող:

1988 թ.՝ Գիտական համագործակցության մասին խորհրդա-ամերիկյան պայմանագրի շրջանակներում կատարել է գիտական գործուղում ԱՄՆ:

1990 թ. ապրիլի 17-21-ին Հայաստանում առաջին անգամ գումարված «Հայերի ցեղասպանություն. պատմություն, տեսություն, քաղաքական պատասխանատվություն» միջազգային

գիտաժողովի կազմկոմիտեի գիտական քարտուղար, անգլերեն ներկայացված զեկուցումը հրատարակվել է:

1990 թ. հոկտեմբերին եղել է Հայաստանում հրավիրված ազգաբան սոցիոլոգների խորհրդաամերիկյան 4-րդ սիմպոզիումի փորձագետ: Նոյեմբերին Մեխիկոյում գումարված «Սոցիալիզմը 21-րդ դարի շեմին» միջազգային գիտաժողովի մասնակից, Համազգային շարժման մասին անգլերեն ներկայացված զեկուցումը հրատարակվել է իսպաներեն լեզվով:

1997–1998 թթ. կատարել է ՀՀ ԳԱԱ ԱՄՆ-ի հետ կնքված առաջին միջազգային պայմանագիրը, Պատմության ինստիտուտի և Լոս Անջելեսի Կալիֆոռնիայի համալսարանի Մերձավոր Արևելքի ուսումնասիրման ֆոն Գրյունեբաում կենտրոնի միջև: 2007 թ. հրատարակվել է 912 էջի ծավալով գիտական թարգմանություն՝ Ակադեմիայի արտասահմանյան անդամ Ռ. Հովհաննիսյանի «1918–1920 թթ. Հայաստանի Հանրապետությունը» քառահատորից:

2011 մարտ – 2020 թթ. դասախոսություններ է ներկայացրել Արցախի գործադատի զինվորների՝ ՀՀ պաշտպանության նախարարի առընթեր գործող հասարակական խորհրդի կազմում:

2021 թ. հուլիս – 2026 թ. փետրվար՝ հայցորդ Ն.Մ. Մովսեսյանի, «1920 թ. թուրք-հայկական պատերազմի լուսաբանումը հուշագրություններում և սփյուռքահայ ու խորհրդահայ պատմագիտության գնահատմամբ» թեմայով պաշտպանված ատենախոսության գիտական ղեկավար:

2024 թ. մայիսից – առ այսօր՝ հայցորդ, Իրանի քաղաքացի Մաջիդ Քարիմիի «Ուղիալ-քաղաքական գործընթացները Նախիջևանի երկրամասում 1905-1921 թթ.» թեմայով անգլերեն շարադրված թեկնածուական ատենախոսության գիտական ղեկավար:

Աշխատություններ.

ա) մենագրություն.

1. Лига Наций, Армянский вопрос и Республика Армения, Ереван, Артагерс, 1999, 176 с.
2. Политика Великобритании в Армении и Закавказье в 1918–1920 гг. Время белого человека, Ереван, Лусакн, 2002, 309 с. Տեղադրված է՝ <http://www.academia.edu/34652296>
3. Новая история Армении в трудах современных зарубежных авторов (авторы Р. Саакян, Г. Махмурян, Н. Ованнисян, А. Манучарян), Ереван, НАН Армении, 1993, 287 с., гл. IV: Вопросы новой истории Армении в современной историографии США, с. 115–158, 264–272.
4. Армения в политике США 1917–1923 гг., Ереван, Институт истории НАА РА, 2018, 608 с. Տեղադրված է՝ <http://www.academia.edu/29683787>

5. Սելվրի պայմանագիրն ու ԱՄՆ նախագահ Վ. Վիլսոնի իրավարար վճիռը. քննական հայացք 100-ամյա հեռավորությունից (հեղ. Ա.Յ. Մարուքյան և ուրիշներ, խմբ. Գ.Ս. Խուդինյան), Վեմ մատենաշար, թիվ 2: Երևան, Լուսակն, 2020, 252 էջ, գլ. III, բաժին 1-2 Հայաստանի սահմանի հարցով Վ. Վիլսոնի կոմիտեի գործունեությունը; Հայաստանի սահմանի հարցով Վ. Վիլսոնի կոմիտեի զեկուցումը, էջ 81-89, 90-98

բ) աղբյուրագիտություն.

6. Армения в документах Государственного департамента США 1917–1920 гг., сост. и пер. с англ. Г.Г. Махмуриян. Ереван, Ин-т истории НАН РА, 2011, 560 с. и 2-е доп. изд., 2012. Տեղադրված է՝ <http://www.academia.edu/34233869>

7. Armenia in Documents of the U.S. Department of State 1917–1920, Comp. and transl. G. Makhmourian. Yerevan, Institute of History NAS RA, 2020, 560 p. Տեղադրված է՝ <http://www.academia.edu/12026790>

1. Ավետիս Ահարոնյանի 1919 թ. հուլիսի 28-ի և 30-ի նամակները Փարիզից, «Բանբեր Հայաստանի արխիվների», Երևան, 2007, № 1-2, էջ 70-83:

2. Փաստաթղթեր Խարբերդի նահանգի մասին (1919-1922 թթ.), «Բանբեր Հայաստանի արխիվների», 2008, № 2, էջ 75-86:

3. Ավետիս Ահարոնյանի 1920 թ. մարտի 19-ի և 23-ի նամակները Լոնդոնից, «Բանբեր Հայաստանի արխիվների», 2009, № 2, էջ 109-122:

4. ՀՀ արտաքին քաղաքականության հարցերի արձարծումը Ավետիս Ահարոնյանի Փարիզից ու Սան Ռեմոյից ուղարկված նամակներում, «Բանբեր Հայաստանի արխիվների», 2010, № 1, էջ 56-71:

5. Армянская тематика в британской политике (в свете константинопольских событий 1919-1920 гг.), «Լրաբեր հասարակական գիտությունների», Երևան, 2011, № 1-2, էջ 363-382:

6. Ավետիս Ահարոնյանի նամակները Սևրի պայմանագրի ստորագրման նախապատրաստական աշխատանքների մասին, «Բանբեր Հայաստանի արխիվների», 2012, № 1-2, էջ 60-76:

7. Ինքնապաշտպանության կազմակերպման հարցերի քննարկումը Հայոց Ազգային խորհրդում (1917 թ. նոյեմբեր – 1918 թ. հունվար), «Բանբեր Հայաստանի արխիվների», 2014, № 122, էջ 58-111: Տեղադրված է՝ <http://www.academia.edu/13535045>

8. Հայաստանի Հանրապետության անկախությունը Հայոց Ազգային խորհրդի նիստերի արձանագրություններում, «Պատմաբանասիրական հանդես», Երևան, 2014, № 1, էջ 214-235:
9. Հովհ. Թումանյանի ելույթները Հայոց Ազգային խորհրդի և Ալեքսանդրապոլի արտակարգ խորհրդակցության նիստերում (1918թ. ապրիլ-հուլիս), «Պատմաբանասիրական հանդես», 2014, № 3, էջ 237-250:
10. The Harbord Mission Reports on Armenia, 1919, in the U.S. Department of State Archives, “Fundamental Armenology,” Yerevan, 2015, № 2, pp. 423-450, <http://www.fundamentalarmenology.am>
11. Collection of Papers Relating to the Armenian District of Nakhijevan (1918-1920) from the U.S. Department of State and the National Archives of Armenia, “Fundamental Armenology,” 2016, № 2, pp. 346-381, <http://www.fundamentalarmenology.am>
12. Sasoun en enquête parlementaire initiée par le membre de la Chambre des députés de l’Assemblée Nationale de France Francis de Pressensé et adressée au ministre des affaires étrangères Théophile Delcassé (9 juin 1904), “Herald of Social Sciences” of the NAS RA, Yerevan, 2026, № 1, pp. 283–301.

բ) ժողովածու.

13. Крах антирабочей политики консервативного правительства Великобритании в 1970–1974 гг., соавтор А.Ф. Трубайчук, “Социальная природа буржуазных партий в современном капиталистическом мире,” сборник научных трудов, Киев, Наукова думка, 1980, с. 143–161.
14. Критика некоторых концепций американской историографии становления и развития социалистических культур в СССР, “Вопросы идеологической борьбы на современном этапе,” Ереван, АН АрмССР, 1982, с. 176-196.
15. Культура Советской Армении в современных публикациях историков США, “Буржуазная историография образования и развития СССР. (Критический анализ новейших концепций),” М., ИНИОН и Институт истории СССР АН СССР, 1983, с. 190-205.
16. Национальные культуры в советологии США (на материале советской армянской культуры), “Великий Октябрь и образование СССР в современной идеологической борьбе,” школа молодых ученых-историков социалистических стран, Фрунзе, Илим, 1984, с. 279–286.
17. Армянский вопрос, Энциклопедия. Ереван, гл. ред. Армянской энциклопедии, 1991, 25 статей, 28 с.

18. Procesos de modernizacion en Armenia, “El socialismo en el umbral del siglo XXI,” coord. A. Anguiano, Mexico, Universidad Autonoma Metropolitana; Azcapotzalco, Xochimilco, 1991, pp. 226-238.
19. Հայկական հարց, Հանրագիտարան: Երևան, Հայկական հանրագիտարանի գլխավոր խմբագրություն, 1996, 23 հոդված, 28 էջ:
20. 1915 թ. ապրիլի 26-ի Լոնդոնի պայմանագիրը Փարիզի վեհաժողովում (1919 թ. ապրիլ – մայիս ամիսներին), «Հայկական հարց», Հայկական հարցի միջազգայնացման 120 ամյակին նվիրված գիտաժողովի նյութեր (6-ը և 23–24-ը նոյեմբերի 1998 թ.), Երևանի «Հրաչյա Աճառյան» համալ-սարանի Հայկական հարցի գիտական կենտրոն, Մատենաշար, թիվ 1, Երևան, Արտագերս, 2000, էջ 83–84:
21. Губернаторство Карабах-Зангезур и британская политика 1918-1919 гг. в Карабахе, «Շուշին հայոց քաղաքակրթության օրրան», Շուշիի ազատագրման 15-րդ տարեդարձին նվիրված գիտաժողովի նյութեր, Երևան, Գիտություն, 2007, էջ 150-174:
22. Лондонский договор 26 апреля 1915 г. на Парижской мирной конференции (апрель-май 1919 г.), “Вопросы истории Армении,” сборник научных статей, № 8, Ин-т истории НАН РА, Ереван, НАН Армении, 2007, с. 252-274.
23. Социальный кризис, дилеммы внешней политики и угроза геноцида. (Армения и Британия в 1918-1920 гг.), “Кантех,” сборник научных трудов, кн. 4 (33), под ред. Л. Арзуманян, Лингвистический ун-т “Интерлингва,” Ереван, Асогик, 2007, с. 142-155.
24. Армянская дипломатия в июле-августе 1919 г., Парижское продолжение после Версальского договора, “Вопросы истории Армении,” сборник научных статей, № 9, Ин-т истории НАН РА, Ереван, НАН Армении, 2008, с. 218-231.
25. Великобритания и Республика Армения 1918-1920 гг., Опыт имперской Восточной политики в Закавказье и на Парижской мирной конференции, “Кантех,” сборник научных трудов, кн. 1 (38), под ред. Л. Арзуманян, Лингвистический ун-т “Интерлингва,” Ереван, Асогик, 2009, с. 147-157.
26. Шуши 1919-1920 гг. в документах Госдепартамента США и Национального архива Армении, “Азербайджанская политика государственного терроризма и этнических чисток, направленная против Нагорного Карабаха,” доклады международной научно-практической конференции, Шуши, Качар, 2010, с. 61-74.
27. Արևմտահայ դիվիզիան և ԱՄՆ-ի քաղաքականությունը 1917-1918 թթ., «Անդրանիկ Օզանյան-150», (հոդվածների ժողովածու), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ին-տ, 2015, էջ 49-76:

28. Հայաստանն ու Հայկական հարցը ԱՄՆ-ի 1917–1918 թթ. քաղաքականության ոլորտում, «Առաջին աշխարհամարտը և հայ ժողովուրդը, Պատմության և արդիական խնդիրներ», Միջազգային գիտաժողովի զեկուցումների ժողովածու, Երևան, ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստ, 2015, էջ 158–171:
29. Александрополь 1918-1920 гг. в документах Госдепартамента США и Национального архива Армении, «Գիտական աշխատություններ», Գյումրի, Զեկուցում «Շիրակի պատմամշակութային ժառանգությունը. հայագիտության արդի հիմնահարցեր» 9-րդ միջազգային գիտաժողովում, ՀՀ ԳԱԱ Շիրակի Հայագիտական հետազոտությունների կենտրոն, հատ. XIX, 2016, էջ 104-113:
30. Организационная, гуманитарная и политическая деятельность Верховного комиссара Союзников В. Гаскеля в Армении в 1919 г., “Вопросы истории Армении,” сборник научных статей, № 18, Ин-т истории НАН РА, Ереван, НАН Армении, 2017, с. 49-75.
31. Հայրենիքի հետ Արցախի Միացման պատմական նշանակությունը (1988-1990 թթ.), Գիտական ընթերցումներ (հոդվածների ժողովածու), Ղարաբաղյան շարժման 30-րդ տարեդարձին նվիրված գիտաժողովի նյութեր, Ստեփանակերտ, ԱրՊՀ, 2018, էջ 448-452: Տեղափոխված է՝ http://www.asu.am/images/stories/30_gitakan.pdf:
32. Սևրի դաշնագիրը և ԱՄՆ-ի քաղաքականությունը Հայաստանի Հանրապետության նկատմամբ 1919-1920 թթ., «Հայաստանի Հանրապետություն-100» միջազգային գիտաժողովի զեկուցումների ժողովածու, Երևան, ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստ, 2018, էջ 284-294:
33. Тема уничтожения города Шуши и геноцида его армянского населения 23-26 марта 1920 г. в отечественной и зарубежной историографии. «Ադրբեջանի ցեղասպանական վարքը. Պատմություն և արդիականություն (իրավաքաղաքական գնահատականից մինչև միջազգային դատարան)»: Միջազգային առցանց գիտաժողով՝ նվիրված Շուշիի հայ բնակչության ցեղասպանության 100-րդ տարելիցին (Շուշի, 2020 թ. հուլիսի 15-16), զեկուցումների ժողովածու, կազմ. և խմբ. Մ.Ա. Հարությունյան, Երևան, Էդիթ պրինտ, 2021, էջ 423-442:
34. К историко-политической оценке Московского договора от 16 (18) марта 1921 г., Столетие пописания Московского и Карсского договоров 1921 года и проблемы их денонсации, под ред. М.А. Васькова, М.-Ереван, Эдит Принт, 2021, с. 472-490.
35. 1991 թ. սեպտեմբերի 2-ին Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության հռչակման ներքին և արտաքին քաղաքական նախադրյալները: «Արցախի Հանրապետության և Հայաստանի (երրորդ) Հանրապետության հռչակման 30-ամյակ»: Միջազգային գիտաժողովի նյութեր: (Ստեփանակերտ-Երևան, 19-23 սեպտեմբերի 2021 թ.), խմբ. Մ. Բալայան, Լ. Հովհաննիսյան, Երևան, ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտ, 2022, էջ 121-153:

36. Կրթությունը Շուշիի և Ալեքսանդրապոլի գավառներում ու նրա սոցիալական արտահայտությունն ըստ 1910-1917 թթ. «Կովկասեան տարեգրքի» տվյալների: «Կրթամշակութային կյանքն Արցախում»: Գիտաժողովի զեկույցներ, կազմ. Ռ. Առաքելյան, Ն. Նահապետյան, իսր. Դ. Սարգսյան: Երևան, Համազգային հայ կրթական և մշակութային միություն, 2022, էջ 130-153:

37. Ֆրանս-թուրքական գաղտնի բանակցությունները Կիլիկիայում զինադադար հաստատելու և Սևրի պայմանագրի մասին (1920 թ. մայիս – հունիս ամիսներին): «Կիլիկիայի հայությունը 1908-1922 թթ.»»: Միջազգային գիտաժողով (4 հոկտեմբերի 2022 թ.), նյութերի ժողովածու: Երևան, ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտ, 2024, էջ 132-153:

38. Республика Армения 1918-1920 гг. в фокусе политических противоречий США, Великобритании и Франции. “Армения как перекресток цивилизаций: историко-культурные связи.” Материалы международной научной конференции. Ереван, Антарес, 2024, с. 301-313.

զ) Հոդվածներ.

39. Основные концепции современной американской историографии о развитии национальных культур в СССР, “Совместная научная сессия молодых ученых Институтов истории Академий наук Азербайджанской, Армянской и Грузинской ССР, посвященная 60-летию установления Советской власти в Закавказье,” тезисы докладов, Ереван, АН АрмССР, 1980, с. 27–29.

40. Развитие культур народов СССР в трактовке американских советологов, “Вопросы истории,” М., 1983, № 2, с. 164–169.

41. Оценки уровня развития советской армянской культуры в современной исторической литературе США, “Тезисы докладов 17-й сессии молодых научных сотрудников Института истории АН АрмССР,” Ереван, АН АрмССР, 1983, с. 33–36.

42. Всесоюзная научная конференция “Октябрьская революция и молодежь,” “Вестник общественных наук АН АрмССР,” Ереван, 1984, № 1, с. 94–95.

43. Всесоюзная научная конференция “Октябрьская революция и молодежь,” “Вопросы истории,” М., 1984, № 2, с. 128–130.

44. Журнал “Social Education” (1991 г., т. 55, № 2) о геноциде, “Историко-филологический журнал,” Ереван, 1992, № 1, с. 217–219.

45. Тема геноцида армян в американской историографии (1985–1994 гг.), “Историко-филологический журнал,” 1995, № 1, с. 39–52, № 2, с. 21–32.

46. К теории и терминологии геноцида, “Вестник общественных наук НАН РА,” 1998, № 1, с. 76–89.
47. Англо-американские противоречия и Республика Армения в 1918–1920 гг., “США – Канада: экономика, политика, культура,” М., 2000, № 3, с. 84–99.
48. Անգլիական ռազմական վարչակարգը Անդրկովկասում և Հայաստանի կառավարությունը (1918 թ. դեկտեմբեր – 1919 թ. օգոստոս), ՀՀ ԳԱԱ «Լրաբեր հասարակական գիտությունների», 2001, № 2, էջ 62–80:
49. Лига Наций, Армянский вопрос и Республика Армения, “Армянский вестник,” М., 2001, № 1–2, с. 116–134; 2002, № 1–2, с. 114–132.
50. Ինչ տուեց 1918–1920 թթ. Հայաստանի Հանրապետությանը բրիտանական զորքի կես տարուան ավայուրիւնը, «Ազդակ», Բեյրութ, 2003, № 1, էջ 31–33:
51. Армянский вопрос на Парижской мирной конференции и британская политика (январь – март 1919 г.), “Вестник архивов Армении,” 2006, № 2, с. 127–137.
52. Архив Уинстона Черчилля об Андранике Озаяне, “Вестник общественных наук” НАН РА, 2007, № 2, с. 102–111.
53. Дипломатия Республики Армения в январе – апреле 1920 г., “Историко-филологический журнал,” 2007, № 2, с. 82–96.
54. Пограничные проблемы Республики Армения и британская политика. Диалог исследователей, “Вестник общественных наук” НАН РА, 2007, № 3, с. 230–245.
55. 1918-1920 թթ. Հայաստանի Հանրապետությունը Մեծ Բրիտանիայի քաղաքականության մեջ, Սեդմազիր պատմ. գիտ. դոկտ.ատեն., Երևան, ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ին-տ, 2007, 54 էջ:
56. Management of the U.S. relief and the Republic of Armenia, 1918–1920, “Herald of Social Sciences” of the NAS RA, Yerevan, 2008, № 1, pp. 96–113.
57. The Armenian Question and the Republic of Armenia in reports of the British Parliament in February – April, 1920, “Herald of Social Sciences” of the NAS RA, 2009, № 2, pp. 20–32, № 3, pp. 19–31.
58. Попытки регионального сотрудничества и II конференция закавказских республик (9–22 апреля 1920 г.), “Историко-филологический журнал,” 2010, № 3, с. 54–71.
59. Брестский мир 1918 г. в оценке современников и армянской историографии, “Историко-филологический журнал,” 2012, № 2, с. 46–62.
60. От Брест-Литовского мира к Мудросскому перемирию: история невыполнения договоров, “Вестник общественных наук” НАН РА, 2013, № 1, с. 21–39.

61. Հայաստանը և Անդրանիկը ԱՄՆ-ի 1917 թ. Արևելյան քաղաքականության մեջ և Հայոց Ազգային խորհուրդը, ՀՀ ԳԱԱ «Լրաբեր հասարակական գիտությունների», 2014, № 3, էջ 323–343:
62. Американские миссионеры о проблемах помощи и репатриации западных армян (по архивным документам 1919-1922 гг.), “Вестник общественных наук” НАН РА, 2015, № 1, с. 54–69.
63. Արևմտեան Հայաստանի պաշտպանութեան խնդիրները ԱՄՆի եւ Դաշնակից տէրութիւնների քաղաքականութեան ոլորտում (1917–1918 թթ.), «Հայկազեան Հայագիտական Հանդէս», Պէյրութ, 2015, հատ. 35, էջ 273–292:
64. Alexandropol of 1918–1920 in the documents of the U.S. Department of State and the National Archives of Armenia, “Shirak Historical and Cultural Heritage: Modern Issues of Armenology,” Abstract of papers, 9th International Academic Conference, Yerevan, Երևան, Գիտություն, 2016, pp. 110–111.
65. Նախիջեւանն ըստ Մ. Նահանգների Պետքարտուղարութեան եւ Հայաստանի Ազգային արխիւի փաստաթղթերի (1918–1920), «Հայկազեան Հայագիտական Հանդէս», Պէյրութ, 2017, հատ. 37, էջ 207–244:
66. Армения в политических взглядах Теодора Рузвельта, соавтор с А.А. Закарян, “Историко-филологический журнал,” 2017, № 2, с. 32–45.
67. Армянская дипломатия на I Лондонской конференции и вопросы границ (12 февраля – 10 апреля 1920 г.), “Вестник общественных наук” НАН РА, 2017, № 2, с. 48–69.
68. Обсуждение вопроса об армянском мандате и его границах на последних слушаниях в Сенате США 1 июня 1920 г., “Историко-филологический журнал,” 2017, № 3, с. 74–90.
69. On the issue of origination and location of the Armenian National Home (in 1920–1922), “Review of Armenian Studies,” Yerevan, 2017, № 3, pp. 76–97.
70. Проблема Нахичевана в американской политике (1919-1920 гг.), “Историко-филологический журнал,” 2018, № 1, с. 35–55.
71. Армения и ее территориальный вопрос на Парижской мирной конференции (18 января – 28 июня 1919 г.), “Историко-филологический журнал,” 2018, № 3, с. 104–124.
72. Севрский договор и Республика Армения в политике США 1919-1920 гг., “Вестник общественных наук” НАН РА, 2019, № 2, с. 72–86.
73. От Сардарапата до Батума: армянская эпопея и период полураспада Четверного союза (апрель – июль 1918 г.), “Историко-филологический журнал,” 2019, № 3, с. 83–95.

74. Հովհաննես Թումանյանի մասնակցությունը Հայաստանի Հանրապետության դիվանագիտական առաքելությանը Բաթումում (1918թ. հուլիսի 3-5), ՀՀ ԳԱԱ «Լրաբեր հասարակական գիտությունների», 2020, № 3, էջ 17–30:
75. Abrahamyan Hrant. Soviet Armenia During the Years of the Nationwide Struggle (1988–1990), “Review of Armenian Studies,” 2020, № 2, pp. 267–273.
76. Eprikyan Armine. Nakhijevan in 1917-1921, “Review of Armenian Studies,” 2020, № 3, pp. 248–257.
77. Մի քանի նկատառում, «Պատմաբանասիրական հանդես», 2020, № 2, էջ 285–286:
78. Нахичеванская область в контексте Московского договора и русско-турецко-азербайджанских отношений 1920-1921 гг., “Вестник общественных наук” НАН РА, 2021, № 2, с. 9–36.
79. Трагедия города Шуши 23-26 марта 1920 г. в отечественной и зарубежной историографии, “Историко-филологический журнал,” 2021, № 2, с. 112–133.
80. Hovhannisyán Lilit. The Elucidation of the Armenian Question, 1915–1923, in Historical Science of the Republic of Armenia (1991-2015), “Review of Armenian Studies,” 2021, № 2, pp. 244–251.
81. Об отказе османского правительства от Батумского договора 1918 г., “Вестник общественных наук” НАН РА, 2022, № 3, с. 9–26.
82. The French Policy in the Republic of Armenia and Transcaucasia in 1919, “The Problems of the History of Armenia (Scientific Journal),” 2023, № 2, pp. 66–93.
83. The French Policy in the Republic of Armenia and Transcaucasia in 1920, “Historical and Philological Journal,” Yerevan, 2023, № 2, pp. 80–99.
84. Франко-турецкие секретные переговоры об установлении перемирия в Киликии и Севрском договоре (май – июнь 1920 г.), “Национальная ассоциация ученых, Ежемесячный научный журнал” РАН, Санкт-Петербург, 2024, № 106, с. 97–105.
85. On the Historical and Political Assessment of the Treaty of Moscow, Dated March 16 (18) 1021, “Historical and Philological Journal,” Yerevan, 2024, № 1, pp. 15–39.
86. Освещение причин распада СССР в трудах историков США, Объединенного Королевства и Франции (XXI век), “Вестник арменоведения,” Ереван, 2024, № 1, с. 98–116.
87. Рецензия. Лилит Оганисян. Освещение проблем истории Армянского вопроса 1915-1923 гг. в исторической науке Республики Армения (1991-2015 гг.). Ереван, Институт истории НАН РА, 2020, 384 с., “Историко-филологический журнал,” Ереван, 2024, № 1, с. 288–293.

88. Константин Худавердян (К 95-летию со дня рождения), “Историко-филологический журнал,” Ереван, 2024, № 1, с. 311–314.

89. Հայ պատմագրութեան/պատմագիտութեան բնագաւառներու, իւրայատկութիւններու, առաքելութեան, յառաջադրանքներու, բացթողումներու, մարտահրավերներու, միջազգային պատմագիտութեան քարտէսին վրայ տեղի հարցեր, «Հայկազեան Հայագիտական Հանդէս», Բեյրութ, 2024, № 2, էջ 7–20, համահեղինակներ Վ. Շեմմասեան, Խ. Ստեփանեան, Ս. Փայապէան:

90. Մկրտիչ Խրիմյանի 1904 թ. մայիսի 30-ի նամակները Ֆրանսիայի ու ԱՄՆ-ի նախագահներին՝ Արևմտյան Հայաստանում բարենորոգումների հիմնահարցի համատեքստում, համահեղինակ Ա.Ն. Չաքարյան, «Պատմաբանասիրական հանդէս», 2025, № 1, էջ 36–56:

91. Ֆրանս-թուրքական քաղաքական հարաբերությունները Կիլիկիայի և Հայաստանի Հանրապետության առնչությամբ (1919 թ. դեկտեմբեր – 1920 թ. հունիս), ՀՀ ԳԱԱ «Լրաբեր հասարակական գիտությունների», 2025, № 1, էջ 32–53:

92. 1918-1920ի Հայաստանի անկախութիւնը Ֆրանսիայի, Մեծ Բրիտանիայի եւ ԱՄՆի քաղաքական գործիչների գնահատմամբ, «Հայկազեան Հայագիտական Հանդէս», Բեյրութ, 2025, № 1, էջ 147–168:

93. Политика Франции в Республике Армения и Закавказье в 1919-1920 гг., соавтор А.А. Мелконян, “Современная Европа,” РАН, Москва, 2025, № 2, с. 152–163.

դ) գիտական թարգմանություն.

1. Ованнисян Ричард Г., Международные отношения Республики Армения 1918-1920 гг., Ереван, Тигран Мец, 2007, 912 + 8 с., с англ.

2. Ованнисян Р., Соединенные Штаты Америки и Армения: мандат и границы, 1920 г., «Պատմա-բանասիրական հանդէս», Երևան, 1995, № 2, с. 119-136; 1997, № 2, с. 59-70, с англ.

3. Акопян А.М., Московский и Карсский договоры в судьбе армянского народа. (По поводу 100-летия заключения договоров), Ереван, Гитутюн, 2021, 199 с., с арм.

ե) խմբագրական աշխատանք.

1. Աբրահամյան Հ.Բ., Խորհրդային Հայաստանը համազգային պայքարի տարիներին (1988–1990 թթ.), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ին-տ, 2019, 384 էջ:

2. Հովհաննիսյան Լ.Հ., Հայկական հարցի 1915–1923 թթ. պատմության հիմնահարցերի լուսաբանումը հայաստանյան պատմագրության մեջ (1991-2015 թթ.), Երևան, ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ին-տ, 2020, 384 էջ:

ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտի ավագ գիտաշխատող
պ.գ.դ., միջազգային կարգի ավագ հետազոտող Գ. Մախմուրյան
ք. Երևան, 2026 թ. ապրիլի 25-ը